

Lisa 1. Kaasamise käigus esitatud märkuste arvestamise tabel

Nr	Ettepaneku esitaja	Ettepanek/avaldus	Arvestamine	Selgitus
	Eesti Rahvakultuuri Keskus	Kooskõlastas eelnõu märkusteta.	Arvestatud	
	Mittetulundusühing Music Estonia	Ette nähtud 1,796 miljardi euro suurune eelarve Creative Europe'i kultuuriharule on positiivne samm, kuid seda tuleks käsitleda baastasemenä, mitte lõpliku ülempiirina.	Arvestatud	MFF Eesti üldised seisukohad toetavad EL pakutud eelarvetõusu AgoraEus. Mõte on kajastatud seletuskirja p 5.4.
		Praeguses AgoraEU ettepanekus puudub konkreetne viide muusikale ning ei ole jätku- või toetusmeetmeid programmile Music Moves Europe. Seda nähakse kaotatud võimalusena, arvestades olemasolevat teadmusbaasi ja poliitilist toetust.	Arvestatud	Mõte sektoraalsest lähenemisest ja selgemast defineerimisest on kajastatud seletuskirja p 5.1 ja 5.2.
		Toetatakse partnerluste jätkamist.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirja p 5.1.1.
		Digitaalsete ja tehisintellekti õiglaste ja eetilised põhimõtetega tegelemist.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirja p 5.2.
	Eesti Filmitõõstuse Klaster			
		Toetavad katusorganisatsiooni European Producers Club'i ettepanekuid: Taastada sõltumatu tootja kui toetuse eeltingimus.	Arvestatud	Mõte on arvestatud seletuskirja p 5.1.2.

		Eraldada audiovisuaalsektori rahastus selgelt uudiste ja valeinfo vastu võitlemise rahastusest.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirja p 5.1.3 ja 5.4 .
		Lisaks teeb Eesti Filmitööstuse Klaster ettepaneku tagada väikese kultuuriruumi/ riigi tegijatele ligipääsu programmi meetmetele. Väikesed riigid, nagu Eesti, peavad saama võrdsed võimalused sõltumatult filme teha.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.1.2 ja 5.5.
		Taastada programmile lisad (annexid), mis määratlevad eraldi eesmärgid, tagades prognoositavuse ja stabiilsuse.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.1 ja 5.4.
		Piirata rahastusele juurdepääs ettevõtetele, kes pärinevad väljaspoolt Euroopa Liitu ja sellega mitteseotud riikidest.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.10.
		Tuleb arvestada, et Eesti, Läti, Leedu ja Soome on ELi piiririigid, kelle kaitsekulud on kasvanud ja kelle kultuuri toetamiseks jääb vähem ressursse.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.5.
		Taotluste ja aruandluse ebaproportsionaalsus. Taotlused nõuavad liigselt mahukat ja sageli ebaolulist infot, mis koormab eriti väikseid ettevõtteid. Hiljem keegi ei kontrolli taotluses lubatud tegevuste elluviimist, mis seab küsimuse alla bürokraatliku info vajalikkuse. Tuleks vähendada form over content lähenemist ja keskenduda sisule.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.6. Samuti hõlmatud Eesti seisukohtades Euroopa Liidu „Loov Euroopa“ programmi 2024. aasta vahehindamise avaliku konsultatsiooni kohta p 5.3.
	Eesti Mänguarendajate Liit	Vajadus väiksemate projektide sihipärase toetuse järele. Oluline on leida viis, kuidas toetada väiksemaid ja mitmekesiseid projekte, tiime ja	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.1.2 ja 5.5.

		eelarveid, jaotades väiksemaid toetusi (kuni 20 000 eurot) suuremale hulgale loojatele – näiteks 100–200 stuudiole või arendajale aastas. Riskide ja tasuvuse argument. Kui jagada 200 toetust aastas summas 20 000 eurot (kokku 4 miljonit eurot), on sellel madalam riskiprofiil ja suurem tõenäosus kahekordseks või kolmekordseks tasuvuseks kolme aasta jooksul, võrreldes väiksema arvu suuremate toetustega. See vastab loogikale, kuidas toimivad väljaandjad, stuudioinvesteeringud ja riskikapital videomängude valdkonnas.		
		Riikliku ökosüsteemi toetamise vajadus. Lisaks otsesele projektitoele on vaja rahastusmeetmeid riikliku tasandi ökosüsteemide arendamiseks – see tugevdab kohalikku loomekeskkonda ja kasvatab selle kaudu globaalset turuvõimekust.	Ei ole arvestatud	ELil on kultuurivaldkonnas üksnes täiendav pädevus ning EL toetab seetõttu AgoraEU programmi raames piiriülest koostööd ja koosloomet.
	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	Programm peaks senisest selgemalt toetama kõrgprofessionaalset loometasandit ja rahvusvahelist kunstilist tipptaset, mitte ainult osalust ja kaasavust. Tuleb tugevdada Eesti ja Euroopa loovisikute rahvusvahelist koostööd ja nähtavust, tagades ülikoolide loomeüksustele vastava toe. Professionaalse kunsti eraldi toetuspõhi on vajalik, et säilitada loominguline tipptase ja vältida selle lahustumist üldistes osalusprojektides. Euroopa kultuuriline mitmekesisus ja nähtavus sõltuvad professionaalse loome elujõust, eriti väikeriikides, ning see on	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.1.1.

		kooskõlas Creative Europe – Culture strandi eesmärkidega. Programmis tuleks selgelt eristada professionaalse loometöö ja huvitegevuse rahastus, et tagada tippkultuuri kestlik areng ja kvaliteet. Praegune sotsiaalset osalust soosiv suundumus võib alarahastada professionaalset taset, mistõttu on vaja sihtgrupipõhist lähenemist, mis kindlustab rahvusvahelise mõjuga loovisikutele piisava toe ja nähtavuse.		
	Eesti Etendusasutuste Liit	Tervitatakse programmi fookust laste ja noorte, sõna- ja loomevabaduse ning Euroopa kultuurilise mitmekesisuse toetamisel.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.1 ja 5.9.
		Positiivne on kultuurivaldkonna rahastuse kasv ja lubadus vähendada bürokraatiat taotlemisel ja aruandluses.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.1, 5.4 5.5, 5.6.
		Murekoht: kultuuri osa on endiselt väiksem kui teistes alaprogrammides – tuleks tagada, et selle osakaal ei väheneks ja määrata alamjaotuses selged proportsioonid (nt etenduskunstidele, kirjandusele jm).	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.1, 5.4 5.5, 5.6.
		Soovitatakse kehtestada eraldi (miinimum)protsent laste ja noortega töötavatele kultuuriasutustele.	Osaliselt arvestatud	Noorele põlvkonnale keskendumine on kajastatud seletuskirja seisukohas p 5.9, Vajadus täpsema indikatiivse eelarve järgi on kajastatud p 5.4. Samas miinimum-protsendi kehtestamine puudutab programmi detailset rakendusfaasi ning ei ole

				üldistustasandit arvestades kajastatud.
		Vajalik on selgus tõlkimise abikõlbulike kulude osas (nt tekstid, subtiitrid, ligipääsetavus jms).	Osaliselt arvestatud	Vajadus täpsema indikatiivse eelarve järgi on kajastatud p 5.4. Abikõlbulike kulude nimistu puudutab programmi detailset rakendusfaasi ning ei ole ning ei ole üldistustasandit arvestades kajastatud.
		Tuleb arvestada äärealade (nagu Eesti) kõrgemaid transpordikuluseid – toetusmääradesse tuleks lisada piirkondlikud koefitsiendid. Keskkonnasõbralikkuse kõrval võiks kasutada ka <i>smart travel</i> põhimõtet – mitme etenduse või kollektiivi ühine reis ühes piirkonnas.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.5.
		Tuleks täpsustada avalike allikate mõistet ning lihtsustada tõendamist, eriti erateatrite jaoks. Väiksemate toetuste puhul peaks kehtima miinimum-aruandluse põhimõte.	Arvestatud	Mõte väikeste organisatsioonide ligipääsust on kajastatud seletuskirjas p 5.5 ja mõte väikesemast halduskoormuses on kajastatud seletuskirjas p 5.6.
		Oluline on säilitada kunstiline sõltumatus – kultuur ei tohiks muutuda poliitilise või ideoloogilise eesmärgi tööriistaks.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.1.

	Eesti Kunstiakadeemia	Muret tekitab, et programmiga on liialt palju ootusi ja eesmärke, mida ka suurenenud eelarve ei pruugi katta.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.1 ja 5.4
		Toetab programmide lihtsustamist – taotlemine ja aruandlus peaks olema selgem ning kindlasummalised maksed aitaksid keskenduda sisulistele tulemustele.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.6.
		Tuleks rõhutada loovuurimuse rolli, et siduda tihedamalt looming ja teadus. Oluline on rahastusprogrammide (Erasmus+, Horizon Europe jt) parem koostoime ja sünergia, vältides topeltrahastamist.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.2 ja 5.8 sünergiad teiste programmidega.
		Toetab Euroopa väärtuste globaalset edendamist ja soovitakse selgemaid võimalusi koostööks kolmandate riikidega.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.10.
		New European Bauhausi algatust tuleks tugevdada, soodustades loome-, tehnika-, majandus- ja keskkonnasektorite koostööd.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas 5.8.
		Vajalik on suurendada tähelepanu visuaalse kirjaoskuse arendamisele ühiskonnas.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1, 5.1.1, 5.2 ja 5.8.

		Tuleks parandada loomevaldkondade spetsialistide töötingimusi ja soodustada nende vaba liikumist Euroopa tööturul.	Osaliselt arvestatud	AgoraEU programm toetab loovisikute piiriülest mobiilsust, koostööd ja peab oluliseks loovisikute töötingimusi. Mõte on hõlmatud seletuskirja p 5.1 kus toetame üldesmäärke. Loovisikute töötingimuste edendamise tegeleb samuti ELi Kultuurikompass.
		Programmis tuleks enam arvestada digipöörde ja tehisintellekti mõjusid, sealhulgas eetika ja intellektuaalomandi küsimusi.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.2.
		Väiksematele ja regionaalsetele organisatsioonidele peab tagama parema ligipääsu programmile – sh lihtsustatud skeemid ja mitmeaastased toetusvõimalused.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.5 ja 5.6.
		EKA toetab programmi rõhuasetust kultuuripärandi säilitamisele ja digitaliseerimisele, sh kriisivalmiduse aspekti.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirjas p 5.2 Samuti on kajastatud ELpoliis 2025-2027 ja VV seisukohad piiriülese digitaalse kultuuripärandi säilitamise kohta.
	Eesti Rahvusringhääling	Programm võiks toetada ERRi kohalike korrespondentide võrgustiku laiendamist ja tugevdamist, et parandada regionaalset meediakajastust ja ligipääsu kvaliteetsele teabele üle Eesti.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.3.

		Programm võiks toetada väliskorrespondentpunktide arendamist ja tehnilist uuendamist, et tagada paremad töötingimused ja usaldusväärsem rahvusvaheline info.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.3.
		Soovivad toetust uute saadete ja saatesarjade arendamist koostööprojektidena, mis toetaksid mitmekesist ja kvaliteetset meediasisu loomist.	Arvestatud osaliselt	Mõte hõlmatud laiemalt seletuskirjas p 5.1.3.
		Soovivad toetust ajakirjanike ja loovtiimide koolitustele ning meistriklassidele, et tõsta professionaalset taset ja tugevdada Euroopa meediaruumi kvaliteeti.	Arvestatud	Mõte hõlmatud laiemalt p 5.1.3 ja p 5.5.
	Eesti Üliõpilaskondade Liit	Toetab programmi eesmäärke demokraatia, inimõiguste, vaba meedia ja kodanikuhariduse edendamisel. Toetada vaba kodanikuruumi ja tsiviilühiskonna tegevusi, sh kriisi- ja humanitaarabi	Arvestatud osaliselt	Mõte hõlmatud laiemalt seletuskirja p 5.1. Kriisi- ja humanitaarabi toetamine ei ole AgoraEU programmi fookuses.
		Peab positiivseks väärtuspõhist suunda, tsiviilühiskonna tugevdamist, võrdsuse ja meediavabaduse edendamist ning lihtsustatud rahastusvõimalusi väikestele taotlejatele.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1, 5.5 ja 5.6.
		Peamiste riskidena toob välja noorte ja tudengiorganisatsioonide vähese nähtavuse ning noortele suunatud tegevuste ebapiisava	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.9.

		lähbipaistvuse. Soovib nimetada noored ja üliõpilasorganisatsioonid selgelt sihtrühmana. Prioritiseerida noortepõhiseid projekte CERV+ ja teistes meetmetes.		
		Luu minigrantide ja lihtsustatud rahastamise süsteemid väikestele projektidele, tagades kiire rahastuse ja madala bürokraatia.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.5 ja 5.6.
	Haridus- ja Teadusministeerium	Programmis tuleks kajastada mitteformaalset õpet noorte kodanikukompetentside, allikakriitilisuse ja meediapädevuste arendamiseks.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.2 ja 5.9.
		Tuleks rõhutada noorte rolli demokraatia hoidmisel ja edasikandmisel.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.4 ja 5.9.
		Puudub põlvkondadevaheline dialoog, mida võiks toetada üldiste prioriteetide all, et tugevdada üksteisemõistmist ja solidaarsust eri vanuserühmade vahel.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.9.
	Justiits- ja Digiministeerium	Toetatakse laste ja riskirühmade vägivallavastase töö jätkumist, kuid rõhutatakse ennetussüsteemide tugevdamist EL ja siseriiklikul tasandil.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1 ja 5.1.4.
		ELi tasandil tuleks tugevdada strateegilist partnerlust EUCPN-iga, sh sekretariaadi ja	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.4.

		parimate praktikate koordineeritud tegevusi, et tagada ennetustöö jätkusuutlikkus.		
		Kriisilukordades on oluline noorte radikaliseerumise ennetamine, tugevdades strateegilist kommunikatsiooni, meediakirjaoskust, koostööd tehnoloogiaettevõtetega ning varajase hoiatamise süsteeme.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1, 5.1.4,5.2, Laiem fookus noortel on kajastatud seletuskirjas p 5.9.
		Noorte kaasamine hariduse, töö ja kogukonnategevuste kaudu pakub alternatiive radikaliseerumisele.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1, 5.1.4,5.2, Laiem fookus noortel on kajastatud seletuskirjas p 5.9.
		Tuleks eraldi käsitleda kübervägivalla ennetust laste ja noorte seas, sealhulgas teavitust ja kiiret reageerimist.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1, 5.1.3, 5.1.4,5.2, Laiem fookus noortel on kajastatud seletuskirjas p 5.9.
		Media+ raames peaks kajastama laste õiguste teemat avalikus ruumis, sh teadlikkuse tõstmist laste endi seas.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.3.
		Tulemusraamistiku andmete kogumisel tuleb arvestada andmekaitse põhimõtteid, pakkudes vajadusel osalejatele võimalust teatud küsimustele mitte vastata.	Ei ole arvestatud	Tulemusraamistiku küsimusi käsitletakse eraldi kõikide EL programmide üleselt.
		Toetab, et toetus jõuaks ka rohujuuretasandi organisatsioonideni, arvestades liikmesriikide	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.5.

		eripärasid ja keelelisi vajadusi, et tagada võrdne juurdepääs rahastusele.		
	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	<p>Eesti toetab programmi vahenditest spetsiifiliste diskrimineerimise ennetamise ja tõkestamise, sallimatuse vastaste, puudega inimeste õiguste kaitse ning ligipääsetavuse ja võrdsuse, sh soolise võrdsuse edendamise ning soolise vägivalla vastu võitlemisega seotud tegevuste rahastamist. Samuti peame oluliseks, et soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste, sh ligipääsetavuse eesmärkidega arvestataks läbivalt programmi kõigi harude ja tegevuste rahastamisel ja elluviimisel. Oluline on, et programm tagaks rahastuse kättesaadavuse ka vabaühendustele, toetades seeläbi nende sõltumatust ning rolli demokraatia kaitsel ja poliitikate elluviimisel.</p> <p>Selgitus: Vastavalt Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteetidele 2025-2027 tuleb kõigis Euroopa Liidu poliitikavaldkondades edendada võrdseid võimalusi ja soolist võrdsust. Sellest tulenevalt seisab Eesti ka uue EL finantsraamistiku kujundamisel selle eest, et võrdsete võimaluste ja soolise võrdsuse põhimõtteid ja eesmärke peetaks silmas prioriteetide ja rahastamistingimuste seadmisel, samuti tulemuste seire kavandamisel. On oluline, et 2028-2034 perioodil jätkuvalt praegusel perioodil nt CERV programmi kaudu toimuv diskrimineerimise</p>	Arvestatud	Kajastatud seletuskirjas eraldi punktina 5.11.

		ja sallimatuse ennetamise ja tõkestamise ning erinevatel tunnustel (sh sugu, rass, puue, seksuaalne sättumus) põhinevalt võrdsete võimaluste ja võrdsuse edendamiseks vajalike liikmesriikide tasandi osaliste (sh vastutavad ministeeriumid, võrdõigusasutused, vabaühendused) ning EL tasandi osaliste (sh võrdõigusasutuste üle-Euroopaline võrgustik Equinet) tegevuste toetamine liikmesriikides. Samas peab uus raamistik arvestama ka laiemalt kõigi vahendite lõppkasusaajate seas erinevate elanikkonnarühmade (sh puudega inimesed, noored, vanemaealised, naised-mehed) olukorra, huvide ja vajaduste eripärasid ning tagama ka ebasoodsamas olukorras olevatele ja haavatavatele elanikkonnarühmadele võrdsed võimalused pidevalt muutuvast ühiskonnas hakkamasaamiseks.		
	Maru VR	Eestis on mänguarendusele seotud EMTAK 58211 („Publishing of video games“). Praegu ei lubata „publisheritel“ taotleda Creative Europe toetust, kuid enamik arendajaid on ise ka väljaandjad. Vajalik on, et AgoraEU arvestaks, et arendaja ja väljaandja rollid on tänapäeval sageli ühes isikus ning kehtivad samad EMTAK koodid.	Arvestatud osaliselt	Videomängude toetamise olulisus on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.2. Toodud seisukohad on õigusliku aluse läbirääkimisteks detailsed ja puudutavad programmi rakendusfaasi.
		Mängutööstuse eripära: Phase 1: prototüüpide arendamine ja testimine turul, tulemuseks mängitav demo. Phase 2: täisprodukti arendus	Osaliselt arvestatud	Videomängude toetamise olulisus on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.2.

		(software, story, audio, art, testimine, lokaliseerimine). Marketing / community management: suur probleem on nähtavus, mitte levitamine – eelarve turundusele ja kogukonna juhtimisele peaks olema võrdne arenduse eelarvega.		
	Maru VR	<p>Taotlejate nõuded ja taotlusstruktuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Co-productions ei sobi – toetused peaksid keskenduma ühele taotlejale, alamlepingud on lubatud. - Ei tohiks olla nõudeid taotleja suurusele; isegi üksikisikud võivad luua globaalse hiti. - Indie- ja väikestel stuudiodel võib olla suurem konkurentsieelis unikaalsete ja katsetavate mängudega. Suurused ja varasem edu ei tohiks olla hindamiskriteeriumid; fookus peaks olema idee ja kontseptsiooni unikaalsusel. <p>Väikesed stuudiod suudavad luua globaalse edu, isegi piiratud eelarvega, ning peaksid saama strateegilist tuge.</p>		<p>Videomängude toetamise olulisus on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.2.</p> <p>Kaastootmine ja koostöö on AgoraEU programmi kesksed teemad. EL saab võtta vaid LRide tegevust toetavaid meetmeid.</p> <p>Väikeste organisatsioonide ja riikide ligipääsu olulisus on kajastatud seletuskirjas p 5.5.</p>
		Riikliku tasandi ökosüsteemide toetus: vajalik on riiklikul tasandil loomeökosüsteemide toetamine, sest tugev kohalik ökosüsteem	Osaliselt arvestatud	<p>Videomängude toetamise olulisus on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.2.</p> <p>Kaastootmine ja koostöö on</p>

		loob aluse Euroopa ja globaalsele turule jõudmiseks.		“AgoraEU” programmi kesksed teemad. EL saab võtta vaid LRide tegevust toetavaid meetmeid.
	Siseministeerium	Kodanikuühiskonna ja kohaliku tasandi kaasatuse lünk: Piiratud kiirreageerimise rahastamine ja toetus rohujuuretasandi ja kohalikele kodanikuühiskonna organisatsioonidele (VKO). Väiksematel või alaesindatud osalejatel võib olla raskusi EL-i tasandi ressurssidele juurdepääsuga. Soovitus: Kehtestada mikrotoetused, hädaabifondid ja suutlikkuse suurendamise programmid. Toetada digitaalseid tööriistu ja koolitust, et kohalikud kodanikuühiskonna organisatsioonid saaksid oma mõju kiiresti ja tõhusalt suurendada.	Arvestatud	Kajastatud kõikides seisukohtades üldiselt.
		Demokraatliku vastupanuvõime ja usalduse suurendamise lünk: Ebapiisav keskendumine kodanike osalemisele, digitaalsele kirjaoskusele ja väärinfo vastasele võitlusele. Tagasiside mehhanismid, mis seovad kodanike panuse poliitiliste tulemustega, on vähe arenenud. Soovitus: Rahastada kodanike aruteluplatvorme, meediapädevuse algatusi ja struktureeritud mehhanisme osaluspõhiseks poliitikakujundamiseks. Kehtestada mõõdetavad näitajad demokraatliku vastupanuvõime, avalikkuse usalduse ja kaasatuse jaoks.	Arvestatud	Mõte on arvestatud seletuskirjas läbivalt, näit p 5.1, 5.1.3, 5.1.4.

		<p>Usuliste ühenduste ja sotsiaalse ühtekuuluvuse lünk: Usupõhised organisatsioonid ja uskudevaheline koostöö ei ole selgesõnaliselt kaasatud.</p> <p>Soovitus: Tunnustada usulisi organisatsioone abikõlblike partneritena, töötada välja kultuuride- ja uskudevahelisi programme ning toetada sotsiaalset ühtekuuluvust edendavaid algatusi.</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Eraldi kõiki sihtrühmi seletuskirja seisukohtade üldistustasandil ei ole kajastatud. Erinevad CERV sihtrühmad on hõlmatud p 5.1.4. Euroopa Komisjon on oma selgitavates vastustes kinnitanud, et usulised ühendused on hõlmatud.</p>
		<p>Avatud valitsemise ja läbipaistvuse lünk: Piiratud kaasloome ja läbipaistvus programmide kavandamisel ja rahastamise eraldamisel võib vähendada kodanike usaldust. Soovitus: Rakendada avatud valitsemise protsesse, reaalajas aruandlust ja pidevat sidusrühmade kaasamist, et tugevdada vastutust ja legitiimsust.</p>	Arvestatud	<p>Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.6.</p>
		<p>Kontaktpunktide süsteemi ja ministeeriumidevahelise koostöö lünk: Piisav teave ei jõua alati õigete sihtrühmadeni (nt kodanikuühiskonna organisatsioonid). Selguse puudumine selle osas, kas toetada ühte kontaktpunkti või mitut institutsiooni, võib põhjustada ebatõhusust. Soovitus: Säilitada või täiustada kontaktpunktide süsteemi, et tagada jätkusuutlikud võrgustikud ja teadmiste jagamine. Kaaluda, kas tsentraliseeritud või hajutatud mudel teenib kodanikuühiskonna organisatsioone ja sidusrühmi paremini. Samuti soovitame hoida</p>	Arvestatud	<p>Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.3.</p>

		programmide nimed sidusrühmadele selged ja arusaadavad.		
		Lisaks on positiivne, et esitatud määruse eelnõu raames kavatakse lihtsustada taotlus- ja aruandlusvorme ning protsessi tervikuna. Rohujuuretasandi algatuste ning nende jaoks, kes esmakordselt toetust soovivad taotleda, jäävad EL-i rahastusmeetmed tihti kaugeks, sest võib puududa ressurss suure halduskoormuse täitmiseks.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.6.
		Kindlasti tuleb jätkata ka CERV+ teavitusega, et info selle kohta, mis eesmärgi sellega soovatakse täita ning kuidas rahastust taotleda, jõuaks ka suurlinnadest kaugemale ja väiksemate kodanikuühiskonna tegijateni.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.3.
		Elanikkonnakaitse ja vabatahtlike valdkonna vaates on Siseministeeriumi huvi, et vabatahtlike temaatika oleks jätkuvalt kaetud – hetkel esitatud määruse eelnõu raames see nii on, seega on oluline, et antud fookus säiliks ka läbirääkimiste ajal.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1 ja 5.1.4.
		AgoraEU rahastusprogramm toetab tsiviilühiskonna edendamist ja mainitud on mitmeid strateegiaid, millega programm on kooskõlas. Mainimata on siiski Euroopa Sisejulgeoleku strateegia (ingl. k. <i>ProtectEU</i>), mis puudutab ühiskonna turvalisust ja liidu	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.8.

		julgeolekut. Programmid võiksid olla omavahel suuremal määral seostatud.		
		Kuigi AgoraEU rahastusprogrammi määruse eelnõus on maininud, et soovitakse vältida ja tõkestada meetmete kuritarvitamist, ei ole täpsustatud, millistele strateegilistele suunitlustele / dokumentidele selline soov peab tuginema. Eesmärgiks võiks olla ka järelvalvemeetmete / süsteemide edendamine ja tugevdamine, et rikkumisi ennetada ja tuvastada võimalikult automatiseeritult, vältides liigset bürokraatiat ja halduskoormust.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.6.
		Samuti on oluline, et toetatakse mehhanisme, mis aitavad tuvastada organisatsioonid / ühendused / allikad, kelle puhul on tuvastatud seoses vaenuliku mõjutustegevusega või muu ebaseadusliku tegevusega ning kes seetõttu ei saaks esineda EL-i meetmete ja ressursside taotlemisel usaldusväärsete parteritena.	Arvestatud	Mõte arvestatud seletuskirja p 5.10.
		Vaja on toetada veebikeskkonna turvalisust, sh kasutajate turvalisust edendavaid lahendusi ja täpsustada vastavaid regulatsioone (sh mängukeskkonnad veebis ja veebimeedia), et ennetada ja tõkestada ebaseaduslikku tegevust või vaenulikku mõjustegevust ning maandada koostöös õiguskaitseasutustega turvariske.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.6.

		Oluline on koostöös veebiteenusepakkujatega (portaalid ja sotsiaalvõrgustikud, veebimeedia jne) suurendada suurte teenusepakkujate vastutust veebikeskkonna turvalisuse eest ning tagada meetmed, sh tagada tõhusad sanktsioonid kohustuste rikkumise korral.		
		AgoraEU rahastusprogrammis võiks olla mainitud meetmed, mis on suunatud rahvusvahemuste ja uussisserändajate lõimumiseks, sh meetmed asukohariigi keele, kultuuri ja väärtusruumi omandamiseks, sh tehnoloogilised lahendused ja andmevahetus, mis on suunatud isikuandmete kättesaadavuse/tuvastamise suurendamiseks. Tähtis on suurendada koostööd haridusvaldkonnaga ja IT-sektoriga vajalike lahenduste väljatöötamiseks ja rakendamiseks.	Osaliselt arvestatud	Sihtrühm on hõlmatud seletuskirja p 5.1.4 haavatavate ja vähemate võimalustega sihtrühmade all.
		Samuti võiksid lisaks kiusamise vastastele meetmetele olla mainitud meetmed vaenulike vägivaldsete ideoloogiate ja õpetuste levitamise vastu. Selleks tugevdatakse muu hulgas laste ja noorte ohuteadlikkust, koostöös haridusasutustega.	Arvestatud	Mõte on arvestatud seletuskirja p 5.1.3 mis puudutab meediapädevust ja valeinfovastast võitlust ning p 5.1.4, mis puudutab vägivalda ennetust.
	Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik	Tervitame, et programmiettepanekus on olulistena välja toodud nii võrdõigusorganid (equality bodies) kui kogude üle-Euroopaline	Arvestatud	Teemad on juba AgoraEU porogrammi eelnõuga

		võrgustik (Equinet). Samuti on antud ülevaade võrdõiguslikkuse edendamise olulisusest erinevate tunnuste lõikes (vanus, sugu, puue jne).		hõlmatud. Kajastatud seletuskirja p 5.1.4.
		Kolmandas artiklis on Democracy, Citizens, Equality, Rights and Values ('CERV+') eraldi suunana välja toodud, mis hoiab selle nähtavust ning kinnitab, et ka ühinenud programmi puhul on võrdõiguslikkuse teemadele reserveeritud oma suund.	Arvestud	Teemad on juba AgoraEU porogrammi eelnõuga hõlmatud. Kajastatud seletuskirja p 5.1.4.
		Samuti on sümpaatne, et programmis soositakse erinevate suundade vahelist koostööd (nt meedia ja võrdõiguslikkus).	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.3 ja 5.2.
	Tartu Loomemajanduskeskus	Kultuuri ja loomemajanduse laiem väärtus: Praegune dokument koondab kultuurilised väärtused vaid mõne märksõna alla, kuid kultuur ja loomemajandus hõlmavad palju laiemat mõju.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.3.
		Professionaalne areng: Puuduvad selged eesmärgid kultuuriinimeste professionaalse arengu toetamiseks koolituste, praktikate või valdkonnaülese koostöö kaudu.	Arvesttud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.3.
		Ettevõtlikkuse arendamine: Kultuuriinimestel tuleks arendada ettevõtlusalast kirjaoskust ja oskust luua lisasissetulekuid, et vähendada sõltuvust toetustest; see ei peaks kuuluma	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.2.

		haridus- või ettevõtlusmeetmete alla, vaid kultuuriprojektide kaudu.		
		Ruumi ja kogukonna mõju: Loomemajandus ja kultuur võivad muuta mahajäetud piirkonnad ja linnakeskkonnad atraktiivsemaks, esteetilisemaks ja kogukondlikumaks.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.2.
		Bauhausi põhimõtted: Mõned programmid võiksid toetada keskkonna ja esteetika arendamist, väiksemas, inimkesksemas formaadis, kaasates kogukondi ja loomeinimesi.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.8.
		Regionaalse tasakaalu edendamine: Toetusi võiks suunata ka väljaspool suuri keskusi ja pealinnu, andes lisapunkte projektidele äärealadel või vähematraktiivsetes piirkondades.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.2, 5.5.
	Ajakirjanike Liit	Eesti Ajakirjanike Liit näeb AgoraEU programmi puhul peamise probleemina, et puudub võimalus taotleda väiksemate projektide rahastamist. Isegi praeguste miinimumnõuete täitmine käib väikestel organisatsioonidel üle jõu, sest ühe kriteeriumina hinnatakse finantsvõimekust, mida ei ole kusagilt juurde võtta.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.5.

		Hetkel on ka programmi eesmärgid ja kirjeldused väga üldised, nii et keeruline on aru saada, kuidas konkreetset selle programmi puhul peaks projekti üles ehitama, mis teemadega võiks välja tulla ja mis kriteeriumitele peaks vastama.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.1.
		Väikestel organisatsioonidel on keeruline silma torgata ka piiriülese projektiga. Lisaks võivad piiriülese koostöö puhul olla isegi naaberriikide lähenemised ja vajadused niivõrd erinevad, et pole lihtne neid ühte projekti suruda, mistõttu võiks programmides olla väiksemad taotlusversioonid väiksematele organisatsioonidele.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.5.
	Rahandusministeerium	Art 11.4 Eelarve (rangelt võttes on tegu artikliga, mis on nurksulgudes ja sellisena MFF läbirääkimiste osa, aga sellegipoolest kommentaar): Kui soovida sätestada Agora eelarve mingi osa kasutamine EK poolt programmi rakendamise kulu katteks, siis tuleks selle osa maksimaalne suurus ja/või määr selguse ja läbipaistvuse huvides ning programmi eelarve Agora eesmärkide saavutamise toetamiseks kasutatava osa määratlemiseks sätestada määruses. Seejuures on vaja vältida kattuvust EL eelarve halduskulude rubriigi (rubriik 4) raames kaetavate (EK) kuludega ning eristada, milliseid Agora programmi rakendamisega seotud kulusid (sh millist osa neist) kaetakse EL eelarve halduskulu rubriigi vahenditest	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.4.

		ning milliseid Agora programmi eelarve art 11.4 kohasest osast.		
		Art 12.2 kohaselt võivad LR-d kanda nt riigiplaanide (EL eelarve rubriigi 1) vahendeid üle Agora programmi kaudu kasutuseks ning EK korraldaks selliste vahendite kasutust otsese või kaudse juhtimise kaudu, ka on kirjas et selliseid vahendeid kasutatakse „asjakohase LR kasuks“. Samas ei ole määratletud, mil viisil, millise dokumendi kaudu/alusel ja millises ulatuses ning kui konkreetselt saaks LR sellisel juhul määratleda üle kantavate vahendite kasutuse sihtotstarbe, oodatavad tulemused ja kasutusviisi (nt kas selliste vahendite kasutusse suunamine käiks mõne taotlusvooru eraldi eelarveosa kaudu või muul viisil; kas LR esindaja osaleks taotluste hindamisel). Kaudselt võib selle kohta käia art 13.2, aga eespool toodud küsimustele sellest vastuseid ei saa.	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.4.
		Art 14 kohaselt võivad programmis osaleda 3. riigid. Samas ei ole määratletud erisust agressioonisõja algatanud riikide võimaliku osalemise kohta (seda ei kata art 14.2.e). Ettepanek kaaluda, kas üldse ja kui, siis millises ulatuses ning kellele sellistest riikidest võiks Agora programmis osalemine avatud olla. Sama kommentaar-küsimus ka art	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.10.

		16.2.d kohta. (Selles küsimuses oleks otstarbekas küsida ka Välisministeeriumi seisukohta.)		
		Art 17: Arvestades Agora programmi töökava/tööprogrammi olulist mõju programmi eesmärkide saavutamisele, peaks nende heakskiitmisel sõnaõigus olema liikmesriikidel (nn komitoloogia määruse (EL)182/2011 art 5 kohase kontrollimenetluse (examination procedure) kaudu). Agora toetuse või finantsinstrumentide taotlemise prognoositavuse huvides oleks asjakohane sätestada määruises tööprogrammi minimaalne sisu (nt kavandatavate taotlusvoorude esialgne ajakava ja seos Agora eesmärkidega jmt).	Arvestatud	Mõte on hõlmatud seletuskirjas p 5.7.
	Sotsiaalministeerium	Sõnastus on kooskõlas Sotsiaalministeeriumi tegevustega, sh eelkõige lastekaitsepoliitikaga ja ohvriabipoliitikaga, millel on ministeeriumi tegevusvaldkondadest kõige suurem puutumus.	Arvestatud	Kajastatud juba AgoraEU määruse tekstis.
		Praegusest tugevamalt võiks olla sõnastatud nõue, et lapsi puudutavad rahastust taotlevad projektid kaasaksid lapsi ja noori otsustusprotsessi. See eeldab rakendusdokumentidesse laste osalemise taset ja kvaliteeti kirjeldavate näitajate lisamist.	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirja p 5.1.4.
		CERV+ eesmärgi b (lk 14) juures võiks eraldi välja tuua, et vägivallavastase võitluse alla	Arvestatud	Mõte on kajastatud seletuskirja p 5.1.4.

		käivad ka vägivalla ennetamisele suunatud tegevused.		
--	--	--	--	--